

Po Jugoslaviji

Framasonstvo na Hrvaškem. Vodstvo frama-sonskih lož v Jugoslaviji je odredilo razid vseh lož in ustavitve njihovega delovanja. Uprava banovine Hrvaške pa se ni zadovoljila s prostovoljnim razidom, marveč je vse frama-sonske lože na ozemlju Hrvaške z dekretom bana dr. Subašiča razpustila. Arhivi teh lož so bili zaplenjeni, prostori uradno zapečateni. S tem odločkom so likvidirane tri skupine prostozidarskih lož. Prvo skupino so tvorile članice »Velike lože Jugoslavije«, ki je imela svoje vrhovno vodstvo v Beogradu. V Zagrebu so bile tri članice »Velike lože«, in sicer »Maksimilijan Vrbovec«, »Previdnost« in »Grof Drašković«, bile pa so tudi podružnice v Osijeku, Dubrovniku, Splitu, Karlovcu in na Sušaku. V drugo skupino so spadale lože, ki so bile včlanjene v loži »Svoboda«. To je bila tako zvana »divja« loža, ker ni bila priznana od »Velike lože«. V tretjo skupino pa so spadale lože z zgolj judovskim članstvom. Razpustu frama-sonskih lož bi morala slediti objava imen tistih oseb, ki so bile včlanjene v teh ložah. S tako objavo bi postalo

marsikaj jasno, kar je doslej ostalo v javnem življenju zagonetno. Dobro bi to bilo, da bi se s svetilko preiskave posvetilo tudi v frama-sonstvo v Sloveniji.

Med starokatoličani divja notranji boj naprej. List »Starokatoliški prepoved«, ki je bil ustvarjen iz opozicijskih razlogov zoper starokatoliškega »škofa« Kalodjero, nadaljuje svoje napade na tega gospoda. List piše, da so se pritožbe zoper Marka Kalodjero tako nakopičile, da so škofje utrechtske cerkvene zveze (na Nizozemskem) kot varuhi starokatoliške vere morali končno izreči zoper njega obsodbo radi raznih grehov. Med vzroki, zakaj se g. Kalodjera obsoja, se navaja tudi to, da je starokatoliška cerkev v Jugoslaviji dobila radi Kalodjerevega ženitvenega poslovanja razne grde priimke, kakor na primer: »Ustanova za izmenjavo žena«, »Turška cerkev«, »Mormonci« (protestantska skupina, ki pripušča mnogoženstvo), »Nepooblaščen ženitveni zavod«. Čas je, da se starokatoliška cerkev v Jugoslaviji z ozirom na moralo ljudstva čimprej razpusti.

Nekdaj — danes

(Iz Ribnice na Pohorju)

Živimo v času splošnega napredka. Duh človeški dosega občudovane uspehe na vseh poljih in tudi na gospodarskem. V interesu nas, ki se pečamo z zemljo in kmetijstvom, je pomagati kmečkemu stanu do boljšega življenja. Mnogo je v tem oziru že doseženega, ostalo pa bo spravilo na pravo mesto prihodnji čas.

Po čigavi zaslugi napreduje naš kmečki stan? Po zaslugi kmečkih prebuditeljev in izumiteljev raznih gospodarskih strojev. Prvi kakor drugi so prijatelji našega kmeta in ostanejo zato v naših očeh veliki možje trajnega spomina. V vrsto za naše kmetijstvo zaslužnih mož so všteti seveda še razni kemiki, kateri so iznašli za našo zemljo pravi blagoslov: umetna gnojila. Ponosni smo pa tudi na naše prijatelje na kmetijskih šolah, v zadrugah, kmetijskih tečajih in društvih. Lepa vrsta jih je, ki s smotrnim delom dajejo pobudo, nasvete in pouk našemu kmetu, da bi se tako dvignila rodovitnost naše zemlje ter z njo dobrobit našega kmečkega stanu.

Žal da to prekorno delo v kmečki blagor ni brez senčnih strani. V mislih imam namreč kraje in kmetije, ki se teh pripomočkov še vse premalo poslužujejo, seveda v lastno škodo. Kmet, ki je samo naročnik in morda le po-

vršen čitatelj gospodarsko-strokovnih listov in člankov, ne podvzame pa v tem pravcu nobenega poskusa pri svojem gospodarstvu, stoji le na pol pota. Res lepo je in hvalevredno, če sin, ki je prevzel po očetu posestvo, sledi pri kmetovanju stopinjam svojega očeta. Pravilno pa ni, ako bi ostajal brezbrizen do tega, kar priporoča po stvarnih preizkusih novejša veda v dosegu donosnejših uspehov na polju, v hlevih in kletih.

Tudi na našem Pohorju bi bilo umestno in potrebno več vneme za napredno gospodarstvo. S tem pa ni rečeno, da niso naši kmetje morda gospodarsko dovolj zavedni ali malobrižni. Nasprotno, prav brižni so, izobraženi

in delavni kot mravlje, kar daje poročstvo, da bodo sčasoma napredovali. Smisel, zasnutki kakor tudi nekatera dejstva v tem pravcu so že tu, le širšega razmaha naprednega gospodarstva bi bilo želeti prav kmalu. Kmet, kateremu leži napredek in dobrobit posestva res na srcu, ne bo čakal opozorila oblasti, marveč bo on po svoji uvidevnosti in lastnem nagibu storil to, kar je treba.

Posebno s poljem je postalo v našem delu Pohorja nekam čudno. Pred svetovno vojno se je rad in tudi lahko mnogi naš kmetič pohvalil z znatnimi zalogami žita v kašči — a danes? Imamo nekaj izjem, kjer se res vzor- no gospodarji, v drugih primerih pa vidimo stisko za kruh ali vsaj domačega ni na mizi.

»Letine niso več k čemu«, slišiš opravičevanje. Deloma so že krive, a na splošno to ne bo držalo. Prej bo krivda v popustljivosti negi našega polja napram nekdanjim letom. Ali gnojiš, mladi moj pohorski kmetič, svoje njive, kakor je delal to tvoj oče, zadostno ter z dobrim na dvorišču z živino potlačeni gnoj- jem? Ali še oplevaš svojo ozimino, kakor so jo čistili naši predniki? Pa še ena novost ni na mestu. Ali mar ne vlačiš k hiši vse preveč žagovine, dočim ti pašnike prerašča javšje in praprot, kar bi dalo prvovrstni gnoj? Čemu se je opustila navada, biti brez »smrekarja«, ki je skrbel nekdaž za stéljo ter snago in red okrog hlevskih voglov? Ne izgubljajo li naše njive ravno radi navedenih vzrokov največ na rodovitnosti? Zelo priporočljivo in koristno bi torej bilo priskočiti tu na pomoč naši zemlji vsaj z umetnimi gnojili. Kako hvaležne bi se nam izkazale za to naše njive in košnje!

Globlji pogled v naš pohorski kmečki življenj pa bi izbežal na svetlo še drugi vzrok, kateri striže prvenstvo našim poljem. Naši kmetje računajo ter se opirajo le vse preveč na dohodke iz gozdov. Res so dohodki za lesne proizvode bolj hitri in sigurni. Toda radi tega bi se naj ne zanemarjale njive, travniki itd. Zanemarjanje njiv in travnikov namreč vkljub lesu občutno trese temelje naših slovenskih kmetij. Gozd lahko zgine ali oslabi pod sekir- ro. V polju pa imamo trajne dobrine, ki pa so odvisne od tega, kako mu kmečka roka streže.

C. M.

Novice iz domačih krajev

Stoletnik v Mariboru. V Mariboru bo dopolnil 23. avgusta g. dr. Jožef Urbaček sto let. Izredni jubilar se je rodil leta 1840. v Brnu na Moravskem. V Gradcu je končal leta 1862. zdravilske nauke in je bil imenovan leta 1869. za železniškega zdravnika v Maribo-

ru. Leta 1872. je dobil službo mariborskega mestnega zdravnika in je vztrajal na tem mestu do leta 1919. Leta 1872. je vstopil k mestni gasilski četi in je še edini živi soustanovitelj reševalnega oddelka, katerega je vodil dolga leta kot zdravnik.

»Tako-o?« je zategnjeno vprašal brat in se pri tem zaničljivo nasmehnil. »Tako govoriš? Hm! Če natančno premislimo vso stvar, bi tudi tako moglo biti. Seveda, če ne vpoštevamo ljudske neumnosti, Anitinega rovarjenja in še nekaterih drugih reči. Te čenče so tisti začeli, ki zelo dobro vedo, kaj se je zgodilo v Sončni dolini. Toda noben pameten človek jim ne bo verjel.«

»Seveda ne!« je živahno pritrdila Ivanka. Sedla je k bratu in ga prijela za roko. »Seveda ne! Tudi Sam je tako rekel. Toda pravijo, da si zaradi Anite prijezdil tako hitro nazaj.«

Erik se je spet zaničljivo zasmel.

»Zaradi Anite? Saj so vendar Sam in drugi videli, da sem preganjal nekega človeka.«

»Da, videli so! Toda ta je bil Anitin ljubimec. Za njim si dirjal na življenje in smrt. In ko je pri Brienu govoril z Anito, si ga ti napadel... Vse to mi je povedal Kentov upravitelj, ki je bil nekako pred eno uro tu.«

Skočila je k ognjišču, kjer je medtem zavrela kava. Brat je vstal in šel za njo.

»In kaj vse je povedal o tem napadu?« je mirno vprašal.

»Povedal mi je, da so vsi prepričani, da si to storil iz ljubosumnosti. Isto je povedal tudi Noelu.«

»In Noel mu je verjel?«

»Ne. Toda jaz sem verjela in mi je bilo hudo pri srcu.«

»Kako si pač mogla verjeti tako neumnost? Pri stvari z Anito je več čenč kakor resnice in odkrito povem, da se je ona bolj sukala okrog mene kakor jaz okrog nje. To samo tebi povem, ker si moja sestra in želim, da veš resnico.«

»Hvala Bogu, da je tako!« je veselo odvrnila Ivanka. »Ko bi le še vsi drugi hoteli verjeti, da so vse govornice prazne! Ljudje pač radi verjamejo marnjam in se neradi dajo prepričati o resnici. Kaj, če bo še Walser verjel?«

»Walser?« je polglasno zagodel Erik. Čelo se mu je za trenutek nagubalo. Njegove misli so poromale od njega k dekletu, ki je bilo zanj poleg sestre najljubše bitje na svetu: k Mariji. Za te neumne čenče je gotovo tudi že ona zvedela in Roger si bo gotovo na vso moč prizadeval, da ga čim bolj očrni. In Marija bo verjela, da se on zaradi takih deklet, kakor je Anita, pretepa v gostilnah. Vstal je in se sprehajal po kuhinji. Razmišljal je. Toda četudi je še tako napenjal možgane, ni našel načina, kako bi razpršil govornice. In tako je Marija zanj za vedno izgubljena. Ta misel mu je povzročala bol, ker je deklico resnično ljubil.

Proti poldnevu ga je obiskal župan Zlate jame. Tudi ta je bil farmer, trezen, hladnokrven mož. Njegov mladostni obraz je bil v čudnem nasprotju s sivimi lasmi. Župana je Noel, Erikov prvi covboj, privedel v hišo. Obiskovalec je položil svoj širokokrajni klobuk na mizo.

v sredini leta 1900, naštel že 250.000 padlih Burov, je postal pozoren, ker je vedel iz podatkov, da je vseh Burov okrog 100.000, številni žene in otroke. V skrajnem primeru so mogli Buri postaviti nasproti Angležem armada komaj 30.000 mož — od katerih pa jih je do srede leta 1900. padlo že 250.000 — seveda le na papirju! — Tudi danes je tako. Obe sovražni si stranki sta že potopili toliko vojnih ladij in uničili druga druga toliko letal, da je naravnost čudež, če je še kje kaka ladja ali letalo... O, ta potrpežljivi radio in — papir!

Mrtvec in 70 ljudi se zrušilo v klet. V vasi Braliči na Vrsarštni v Istri je družini Grge Popoviča umrla najstarejša, 20 letna hčerka Ma-